

MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA (MUHBA)
Plaça del Rei, s/n.
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
museuhistoria@bcn.cat
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| BARŠALŪNA | BARCELONA

quarhis
ÈPOCA II · ANY 2014 · N.10 · ISSN 1699-793X
256 PÀGINES · BARCELONA

Editor:

Museu d'Història de
Barcelona (MUHBA)
Institut de Cultura
Ajuntament de Barcelona

Director MUHBA:

Joan Roca i Albert

Direcció Quarhis:

Julia Beltrán de Heredia

Secretària de redacció:

Vanesa Triay

Consell de redacció:

Xavier Aquilué (MAC)
Julia Beltrán de
Heredia (MUHBA)
Josep Guitart (UAB)
Josep M. Gurt (UB)
Albert López (DiBa)
Magí Miret (GC)
Carme Miró (ICUB)
Miquel Molist (UAB)
Isabel Rodà (UAB)

Avaluadors externs:

Luis Caballero Zoreda
Carmen Fernández Ochoa
Sauro Gelichi
Jean Guyon
Simon Keay
Bernat Martí
Lucy Vallauri
Desiderio Vaquerizo
Giuliano Volpe

Control gràfic:

Emili Revilla

Disseny gràfic:

PFP
(Quim Pintó,
Montse Fabregat)

Realització:

Edicions Hipòtesi, SL

Impressió:

Índice Arts Gràfiques, SL

Imatges de la coberta:

El Born CC-Pep Parer
i Ignasi Camps

ISSN

1699-793X

Dipòsit legal

B-9715-2005

© dels textos els autors

© de l'edició

**Museu d'Història
de Barcelona**

Institut de Cultura,
Ajuntament de Barcelona
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
[www.museuhistoria.bcn.
cat/quarhis](http://www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis)

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| BARŠALŪNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II·ANY 2014·NÚM.10·ISSN 1699-793X
256 PÀGINES · BARCELONA

SUMARI
SUMARIO
SUMMARY
SOMMAIRE

9-11 PRESENTACIÓ

JOAN ROCA I ALBERT

12-13 EDITORIAL

JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO

EL BORN, UNA CIUTAT SOTA UN MERCAT

16-28 EL BORN I EL CONEIXEMENT HISTÒRIC

ALBERT GARCIA ESPUCHE

30-55 EL JACIMENT ARQUEOLÒGIC DE L'ANTIC MERCAT DEL BORN.

LA SEVA DARRERA FASE D'ÚS (1700-1717)

PERE LLUÍS ARTIGUES CONESA I ANTONI FERNÁNDEZ ESPINOSA

56-68 EL BORN I LA CULTURA MATERIAL DE 1700

JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO

70-93 EVOLUCIÓ GEOMORFOLÒGICA DEL BARRI DE LA RIBERA EN ÈPOQUES HISTÒRIQUES

RAMON JULIÀ BRUGUÉS I SANTIAGO RIERA MORA

NOTES I ESTUDIS

96-121 ESCULTURES ROMANES DE *BARCINO*

MONTSERRAT CLAVERIA NADAL I EVA M. KOPPEL GUGGENHEIM I ISABEL RODÀ DE LLANZA

122-139 LA REPRESENTACIÓ DEL RAPTO DE GANÍMEDES EN LA HABITACIÓ 3 DE LA *DOMUS*

DE AVINYÓ (BARCELONA): UN *UNICUM* EN LA PINTURA PROVINCIAL ROMANA

ALICIA FERNÁNDEZ DÍAZ I LORENZO SUÁREZ ESCRIBANO

140-162 LA MURALLA ROMANA DE BARCELONA, UNA EMPRESA DE FINALS DEL SEGLE III

ALESSANDRO RAVOTTO

164-179 EL PRIMER TESTIMONI ARQUEOLÒGIC DE LA PESTA NEGRA A BARCELONA:

LA FOSSA COMUNA DE LA BASÍLICA DELS SANTS MÀRTIRS JUST I PASTOR

JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO I IRENE GIBRAT PINEDA

173 ANNEX 1. Estudi de les restes tèxtils dels enterraments de la fossa

de la Basílica dels Sants Màrtirs Just i Pastor de Barcelona

SÍLVIA CARBONELL BASTÉ

178 ANNEX 2. Estudi de la composició de les mostres de teixit dels enterraments

de la fossa de la Basílica dels Sants Màrtirs Just i Pastor de Barcelona

ENRIC CARRERA I GALLISSÀ

180-199 LA SÉPULTURE MULTIPLE DE LA BASILIQUE DES SAINTS MARTYRS

JUST ET PASTOR : BIO-ARCHÉOLOGIE DES RESTES HUMAINS

SACHA KACKI I DOMINIQUE CASTEX

NOTICIARI

202-204 PROJECTE PREHISTÒRIA AL PLA DE BARCELONA

205-206 LA MURALLA ROMANA EN EL MARC DEL PLA *BARCINO*. PROJECTES I RESULTATS DE L'ANY 2013

207-208 PLA *BARCINO*. LA BASÍLICA DELS SANTS MÀRTIRS JUST I PASTOR: LA CIUTAT CRISTIANA I VISIGODA

209-211 IMPACTE TECNOLÒGIC EN EL NOU MÓN COLONIAL.

CANVI CULTURAL EN ARQUEOLOGIA I ARQUEOMETRIA CERÀMICA (TECNOLONIAL)

213-215 BIBLIOGRAFIA PUBLICADA SOBRE ARQUEOLOGIA DE BARCELONA

217-227 TEXTOS EN CASTELLANO. SÍNTESIS

229-238 ENGLISH TEXT. SUMMARY

239-250 TEXTES EN FRANÇAIS. RÉSUMÉ

251-255 NORMES DE PRESENTACIÓ D'ORIGINALS A QUARHIS

**BIBLIOGRAFIA PUBLICADA
SOBRE ARQUEOLOGIA
DE BARCELONA**

ANY 2013

BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J. 2013. "Topografía de los grupos episcopales urbanos: Barcelona". *XV Congreso Internacional de Arqueología Cristiana, Episcopus, Ciuitas, Territorium* (setembre de 2008). Toledo. pp. 571-586.

BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J.; MIRÓ I ALAIX, N. 2013. "Indumentària i ornament personal als segles XVI-XVIII: els testimonis arqueològics". *Indumentària. Barcelona 1700*. Institut de Cultura. Barcelona. pp. 186-229.

BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J.; MIRÓ I ALAIX, N.; SOBERÓN, M. 2013. "Production and Trade of short stemmed Clay Pipes Found in Barcelona between the Seventeenth and the Nineteenth Century". *26th AIP-Conference in Grasse, November 3-6, 2010 North and south: tobacco pipe research and collecting in the western Mediterranean and its north-western European connections*. Grasse. pp. 111-125.

BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J.; ROCA I ALBERT, J. 2013. "Nuevos centros patrimoniales del Museo de Historia de Barcelona: la *domus* de Sant Honorat y la Vía Sepulcral romana de la plaza de la Vil·la de Madrid". *VI Congreso Internacional de Musealización de Yacimientos Arqueológicos* (novembre de 2010). Toledo. pp. 483-490.

BELTRÁN DE HEREDIA, J.; RASCÓN, S.; SÁNCHEZ, A. L. 2013. "Pasado, presente y futuro de la musealización de yacimientos arqueológicos en España". *VI Congreso Internacional de Musealización de Yacimientos Arqueológicos* (novembre de 2010). Toledo. pp. 139-168.

BALAGUER NADAL, P.; GARCÍA MEDRANO, P.; TENZA FERRER, A.; ANTEQUERA DEVESA, F. 2013. "L'hipogeu funerari de la Sagrera (Barcelona). Resultats preliminars". *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 23. pp. 77-88.

DDAA. 2013. *Anuari d'Arqueologia i Patrimoni de Barcelona 2012*. Institut de Cultura. Barcelona.

DDAA. 2013. *La intervenció arqueològica a les necròpolis històriques: Els cementiris jueus*. Museu d'Història de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.

GÓMEZ, A.; ALBERCH, P.; BREU, A.; MOLIST, M. 2013. "Aproximació al gest tecnològic: La decoració cardial de la caserna de Sant Pau del Camp (Barcelona)". A PALOMO, A.; PIQUÉ, R.; TERRADAS, X. (ed.) *Experimentación en arqueología. Estudio y difusión del pasado*. Sèrie Monogràfica del MAC. Girona. pp. 363-371.

MIRÓ I ALAIX, C. 2013. "Castalia. La carte archéologique de Barcelone, un outil de gestion et de recherche pour réinterpréter la topographie historique de la ville". A LORANS, E.; RODIER, X. (dir.) *Archéologie de l'espace urbain*. Presses Universitaires François-Rabelais. Tours. pp. 135-147.

MIRÓ I ALAIX, C. 2013. "El Pla Bàrcino. Il·lusionar la ciutadania amb l'arqueologia". *Auriga. Revista de Divulgació i Debat del Món Clàssic*, 68. pp. 32-37.

ORENGO, H. A.; MIRÓ, C. 2013. "Reconsidering the water system of Roman *Barcino* (Barcelona) from supply to discharge". *Water History*. <http://link.springer.com/article/10.1007/s12685-013-0090-2/fulltext.html>

